

BOKI NI KAIRI IBUKIN TE

UTU

BOKI NI KAIRI IBUKIN TE

UTU

E boretiaki man
Ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukiia Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira
Salt Lake City, Utah

© 1992, 1999, 2001, 2006 man te Intellectual Reserve, Inc.
ae e na baireia bwa antai ae e na kona ni kabongana ao ae antai ae na aki.
Boretiaki n te United States i America

Kariaiakaki n te Ingiriti: 2/06
Kariaiakaki rairana: 2/06
Rairan te *Family Guidebook*
Kiribati

Kanoana

"Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba"	iv
Bootaki ao Kantaninga ibukin te Utu	1
Reiakinan te Euangkerio inanon Mweenga	5
Kakororaoan te Mwiokoaki n te Utu	13
Kataneiai ni Kairiri	17
Karaoan Mwakuri n Nebo ni Mweenga (Ibukia Utu ake a maeka n tabo aika tio nako)	18
Otenanti n te Nakoanibonga ao Kakabwaia	20
Karekean bwaai n reirei n te Ekaretia ao Kakae Rongorongo iaon Rongorongan te Utu	29

“Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba”

N te 1995, te Moan Beretitentii ao te Kooram n te Tengaun ma Uoman a kaotinakoa “Te Utu: Te Katanoata Nakon Te Aonaaba.” Te katanoata aei e kamatoatoa raoi koauan reirei ao mwakuri are a kaokiokaki irouia burabeti rinanon rongorongo n te Ekaretia. A uotaki reirei aika kaakawaki aikai ibukin kukureia ao mwengaraoia utu nako. Kaain utu nako a riai ni kamatebwaia te katanoata ao n riai ni maiuakin ma tua.

“Ngaira, te Moan Beretitentii ao te Kauntira n te Tengaun ma Uoman n ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukiia Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira, ti kamatoa ao ni katanoata bwa te mare imarenan te mwane ao te aine e katabuaki iroun te Atua ao te utu bon boton ana babaire ni Karikibwai ibukin maiuia n aki toki Natina.

“Aomata ni kabane —mwane ao aine —a karikaki ni katotongan te Atua. A bane n riki n tatabemaniaa nako bwa naati mwaane ke aine n tamnei aika naati mai karawa, ao, ibukin aei, ngaiia n tatabemaniaa iai anuaia n Atua ao tokin kawaiia. Mwaaine bon anuaia ae riai ibukiia n tatabemaniaa n te maiu imwain te maiu aei, te maiu ae mamate, ao kinakiia ae akea tokina ao te kaantaninga.

“N te aonaaba n tamnei, naati n tamnei mwaane ao aine a ataia ao a taro-mauria te Atua bwa Tamaia ae Akea Tokina ao a butimaea Ana babaire n te aro are natina a kona ni karekei rabwataia n aomata ao ni karekeia te rabakau n aonaaba bwa ana karikirakea iai te kakororaoaki ao ni kona n ataa iai bwa tokin kawain te mwaane ke te aine mairoun te Atua bwa taan

bwaibwai n te maiu ae akea tokina. Te babaire ni kukurei mairoun te Atua aio e karekeia te reitaki n te utu imwiin te mate. Otenanti aika tabu aikai ao berita a kona ni karekeaki n tembora aika tabu are a kabebetei ibukira n tatabemanira nako n oki nako matan te Atua ao ibukiia utu bwa a na katiteuanaaki n te maiu ae akea tokina.

“Te moan tua are e anga te Atua nakon Atam ao Eva e na i rekereke ma kakawakiia ibukin te nakoanikaro bwa buu mwane ao buu aine. Ti katanoata bwa ana tua te Atua ibukia Natina ana kamwaita ao ni kaona te aonaaba e na bon reitinako ni korakora. Ti reitianako ni katanoata bwa te Atua e anganiira te kariaiakaki bwa te mwaaka ae tabu ni karikia aomata ana kamwakuraki ti imarenan te mwane ao te aine, ake a tia ni mareaki bwa buu mwane ao buu aine.

“Ti katanoata are kananonaaki iai bwa te maiu ae mamate e karaoaki ibukin waakinan mwakuri aika tabu. Ti kamatoa bwa kakaawakin tabun maiura bon kanoan ana babaire te Atua ae akea tokina.

"Buu mwane ao buu aine iai tabeia aika kakawaki ibukin tangiraia ao tararuua ibon irouia ao ibukia natia. 'Bwaai n akoi mairoun te Uea naati' (Psalms 127:3). Kaaro n tabeia aika tabu bon kaikawakiia natia inanon te tangira ao te kororaoi, katauraoan bwaai aika kainanoi ni maiuia n rabwata ao n tamnei, reiakinaia bwa e na iai te tangira irouia ao ni buokia i bon irouia, a na maiuakini ana tua te Atua ao man kawakin tuan te aba n tabo ake a maeka iai. Buu mwane ao buu aine —tina ao tama—ana bukinaki imatan te Atua ibukin aki karaoon tabeia aikai.

"Te utu e katabuaki iroun te Atua. Te mareaki imarenan te mwane ao te aine e kakaawaki nakon Ana babaire ibukin te maiu ae akea tokina. Ataei a bungiaki ao n rekereke inanon te katiteuanaki n te maare, ao ni kaikawaaki iroun te tama ao te tina aika karinea te berita ni mare ma onimakinana ae bwanin. Te kukurei n te maiu ni utu e kona ni koro bukina ngkana a karaoaki man ana reirei te Uea ae Jesu Kristo. A tokanikai maare ao utu ake a kateaki ao kamatoaaki iaon moan tuua n te onimaki, te tataro, rairanano, kabwarabure, karinerine, tangira, nanoanga, mwakuri, ao tamaroan waaki ni kakukurei.

Man babaire n tamnei, taama bon taan kairia aia utu n te tangira ao te kororaoi ni beku ibukin aia kainnano ni maiuia ao kamanoan aia utu. Tiina bon moan tabeia kaikawakiia natia. N tibwanga aika tabu aikai, tama ao tina a kantaningaaki bwa ana ibuobuki imarenaia n te katiteuanaaki. Mwauku, mate, ao ake a rekereke n aei ana noraki kakoauan aorakiia ibukin anganakiia ake a kainnanoi. Aia utu a kona n anga aia ibuobuoki ngkana e kainnanoaki.

"Ti anga te katauraoi bwa n tatabemaniira ngkana ti urua te tua ibukin te itiaki, are e bwainikiriina buna ke natina, ke are e aki kona ni kakoroi nanon tabena ibukin ana utu n te bong teuana ao e na tei ni bukinaki imatan te Atua. Ni ikotaki ma aei, ti anga te katauraoi bwa ane e urua te utu e na roko iaoia n tatabemaniaa, botannaomata, te kabuanibwai ae riki n te aonaaba are e a tia n taekinaki rimoa ao irouia burabeti ni bong aikai.

"Ti weteia aomata ake a tia n onimakinaki ao taani mwakuri n te tautaeka n taabo ni kabane bwa ana ibuobuoki ibukin babaire aikai bwa aonga ni kaawakinaki ao ni kakorakorai utu bwa oin boton te iunite ma te botannaomata" (*Ensign*, Nov. 1995, 102).

Bootaki ao te Kaantaninga ibukin te Utu

Bootaki

Te utu e tabu inanon Ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukiia aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira ao bon moan te kakaawaki ibukin bootakin te iunite n te tai aei ao n aki toki. Te Atua e a tia ni katei utu are ana uota te kukurei

nakoia Natina, ni kariaia reiakinan reirei aika koaua inanon namakinan te tangira, ao katauraoaia ibukin te maiu ae akea tokina.

Te mweenga bon te tabo ae tamaroa ibukin reireiaia, reiakinan, ao maiuakinan moan tuua n te euangkerio. Bon te tabo are n tatabemaniia ana reiakina karekean te amwarake, one-aia, katanaia, ao bwai riki ake a bon kainanoi. Te tama ao te tina, aika rao aika te arona, a na riai ni buokia kaain aia utu n tatabemaniia nako:

- Kakaea te koaua ao karikirakea te onimaki iroun te Atua.
- Rairannano man buure, babetitoaki ibukin kabwaraan bure, ao riki bwa kaain Ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukiia Aika Itiaki ni Boong Aika

Kaitira, ao karekea te Tamnei ae Rairoi.

- Ongeaba n ana tua te Atua, kamate-bwaian booki aika tabu ma te wana-wana, karaoan oin am tataro ni katoa bong, ao buokakiia tabe-mwaang.
- Tibwauaan te euangkerio ma tabeman.
- Karekei kakabwaia mai karawa ao ni mareaiki n te tembora ma te rao ae itiaki ibukin te maiu ae akea tokina, karikan te mweenga ae kakukurei ibukin te utu, ao boutokaan te utu n te tangira ao te anga karea.

- Kakaean rongorongoia utu aika a tia ni mate ao karaoan otenanti n te tembora ibukiia.

- Katauraoan amwarake aika kain-nanoaki n te maiu n tamnei, n te bootaki, n te maiu n rabwata, ao mwakuri ni kamarurung.

Te tama bon ngaia are e tararua ao e mwiokoaki ibukin reireinaia ataei ao te katauraoi kainnanoia ibukin mai-ua inanon te utu. Te tama ae kororaoi man tau inanon te Ekaretia e na iai ana tai n reke irouna te nakoanibonga, are bon te mwaaka ao te kariaiakaki ni karaoi mwakuri n aran te Atua. N te mwaaka ao te kariaia aei, te tama e riki bwa te tia kairiri n te nakoanibonga n ana utu. E kaira ana utu ni katauraoan te oki nako matan Tamara are i Karawa. Buna bon toana ae bongana, raona, ao te tia reirei. Buu mwane ao buu aine a riai ni uaia n reirei iaon bwaai ni kabane ake a na roota aia utu ao mweengai.

Te tama bon te tia katauraoi kain-nano n tamnei ibukiia ana utu. E riai n nooria bwa a reireiaki ana euang-kerio Iesu Kristo ao n riai ni karaoi bwaai ni kabane ni kaungaiia ao ni bukiia bwa ana kaawakina ana tua te Uea.

Te tama are taua te nakoanibonga e kona ni kakabwaiaia kaain ana utu ao ni katauraoi aia kainnano ni mai-ua n tamnei. N te ae riai n te nakoanibonga ao *ma te kariaiakaki mai iroun ana mataniwii n te nakoanibonga*, te tama e konaa:

1. Arana ao ni kakabwaiaia ataei.
2. Bwabetitoaia ataei (ao tabeman).

3. Kamatoaia ataei (ao tabeman) kaain te Ekaretia ao katokaan te tamnei ae raoiroi iaoia.
4. Anganakiia naati mwaane te nakoanibonga (ao tabeman) ao katabuaia nakon nakoiaia n te nakoanibonga.
5. Katabuan ao kabutan te toa.
6. Katabuan ruaniate.

Nakean te kariaiakaki mai iroun te mataniwii n te nakoanibonga, te tama are iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka e konaa ni karaoa te katabu n te baa ao ni kakabwaiaia kaain ana utu ngkana a aoraki ao n anganlia te kakabwaia ae onoti n taai tabetai ngkana iai kainnanoana. (Tara iteraniba 18–25 n te boki ni kairiri aei iaon mwakuri n te otenanti n te nakoanibonga ao kakabwaia.)

Te tama e riai n nooria bwa ana utu a marurung ni karaoi teniua oin tabeia:

1. Katauraoaia ibon irouia ao ni utu ni maiuia n tamnei ao ni maiuia n rabwata.
2. Tibwauan te euangkerio.
3. Rongorongan aia utu ao otenanti n te tembora ibukiia aika maiu ao a maate.

Te tina bon te rao ae ti te arona ao te tia reirei nakon buuna. E buokia ni katauraoaia n reireinia ataei ana tua te Atua. Ngkana akea te tama n te mweenga, te tina bon ngaia are e na tararua te utu.

Te tama ao te tina a riai n katiteua-naaki n te kaantaninga. Aia kouru

a riai ni katauraoki ibukiia kaain aia utu ni kabane bwa kaokaia nakon Tamara are i-Karawa. A riai ni katiteuanaki ni mwakuri nakon aia kouru. Te Uea e a tia ni katea te Ekaretia ibukin buokan te tama ao te tina n reireinaia ao tararuakiia aia utu.

Ngkana a roko ataei inanon te utu, kaaro a riai n tangiriia, reirenii koauan te euangkerio, ao n riki bwa banna ni katooto ni maiuakinan te etieti. Ataei a bon riai n reiakin ao ni kaawakin ana tua te Atua. A riai ni karineia ao ongeaba irouia aia karo.

Korakoran te Ekaretia bon mai irouwia utu ao temanna ma temanna ake a maiuakina ana euangkerio Iesu Kristo. Man tokin are a na kukurei te utu n a na kakabwaia te euangkerio te mwikoaki e bane i aon raoiroin ootan te tama ao te tina bon karaooan moan tabeia ni karo. Te Ekaretia e aki karaoi bureoukuraem ke mwioko nakoia tama ma tina ake ana taonakinako iai ke ni kamamaraiia ao n totokoia man karaooan moan tabeia.

Kaantininga

Ibukina bwa e tangirira Tamara are i-Karawa, E kainnanoira bwa ti na riai ni karietata riki. Ni buokiira, E a bon tia n anganiira te babaire bwa ti na iri tuua aika koaua ae a nako mairoun te Aua. Ake a reiakin babaire ao n tou mwia n te onimaki a kona n te bong teuana n riki bwa ai aron Tamara are i-Karawa ao ni kukurei ni maiuakina te aeka ni maiu are E maiuakinna.

Mwakoron te babaire bon ngaira ngke ti maeka i karawa ao ti ruo nakon te aonaaba. Imai are ti karekea te maiu n rabwata, reiakin bwaai ribuakon kaka-tai, ao ni kakoauai kororaoira bwa ti na manga maeka imatan te Atua. Ti kakoauai kororaoira ni inaomatara n rinean ma kawakinan Ana tua.(Nora Abraham 3:23–25; 2 Nibwaai 2:27.)

Ni buokara ni katauraoira ni maeka ma Ngaia, Tamara are i-Karawa E a tia ni baireira n ara utu. Rinanon ote-nanti aika tabu, ao berita, ara utu a kona ni manga ikotaki n te maiu ae na roko.

Reiakinan te Euangkerio inanon Mweenga

Reireinaia Ataei ma te Akoi ao te Tangira

Te Uea E a tia n tuangiia karo bwa ana reireiniia natia te euangkerio. E taku:

Ngkana iai natia kaaro inanon Tion ke inanon ana titeiki Tion ake a tia ni kateaki ao aki reireinia bwa a na mataata n taian koaua ibukin te rairannano; onimakinan Kristo, bwa natin te Atua ae maiu.

Ao te bwabetito ao te bwaintituaraoi ae te Tamnei ae Raoiroi n te katoka bai.

Ngkana e koro waniua te ririki, ao a na karekea te katoka bai.

Ao kaaro a riai n reireinia natia n tataro ao n nakonako n etieti imatan te Uea (D&C 68:25–28).

Kaaro a riai n reirei ma te akoi ao te tangira, ni uringa ana taeka n reirei te Aboro Bauro ni “kaikawaiia [aia ataei] inanon te kataereaki n reireiaki ma te tuatuangaki aroia aika riai i matan te te Uea.” (Ephesians 6:4).

Kamatebwaian Booki aika tabu n te Utu

Ti kona n riki n ai aron Tamara are i-Karawa ao ni kukurei n te aeka ni maiu are E maiuakinna ti ngkana ti kawakin tua are a reke iai te kakabwaia anne (tara D&C 130:20–21). Imwain maiuakinan tuua akanne, ti riai n ataia bwa terana tuua akanne. E na bon kangaanga iroun temanna bwa e na kamaiuaki inanon te aki ataibwai (D&C 131:6).

Iesu Kristo bon ara tia kairiri ao te tia anganiira tua. E ataa te kawai ao tuua ake ti riai ni kaawakin, ao E kaoira n tatabemaniira bwa ti na rimwina. E taku, “Bon Ngai te kawai, te koaua, ao te maiu: akea ae nakon te Tama, bwa ti mairou” (John 14:6). Ni katootongan Tamara are i-Karawa ao okira Nakoina, ti riai n reiakin ana reirei Iesu ao n tou mwiiia. Iai ioura booki aika tabu ake ana buokiira n reiakina te maiu, reirei, ao ana tua Iesu Kristo.

Iai aua booki are e kariaia te Ekaretia bwa koroboki aika tabu n aron, te Bwaibara, Ana Boki Moomon, te Doctrine ao Covenants, ao te Bwaeao Aika Boobuaka. A kabwarabwarai tuua n te euangkerio ao reirei are ti kona ni uarovkoi iai ara iango, mwakuri, ao reirei. A buokiira n reiakini taekan maiun ao ana reirei Iesu Kristo ao n anganiira aia katoto aomata ake a onimakina te Atua ao ni kawakina Ana tua.

Iesu e a tia n reireiniira bwa ti na ukoukora ao ni kamatebwai booki aika tabu (tara Ioane 5:39; 3 Nibwaai 23:1; D&C 88:118).

Utu a riai ni uaia ni kamatebwai booki aika tabu n reiakin ao n rimwiin ana

reirei te Uea. Karo a riai ni ikotia aia utu n taa nako ni katoa bong ni warekii ao ni marooroakin boki aika tabu. Kaain te utu n tatabeman nako ake a kona ni wareware a riai ni iai aia tai ni wareware man boki aika tabu.

Temanna man te utu e kona n tataro imwain warekan boki aika tabu ao n tuanga Tamara are i Karawa bwa a na kakabwaiaki ni kabane ibukin te oota ni bwaai aika ana warekaki ibukin karekean aia koaua mai iai. Utu a kona ni karaoa aia tataro ni utu imwuin warekan booki aika tabu.

Inanon warekan ao iangoan raoi booki aika tabu irouwia utu, a na tangiria n riki n aiaron te Tia Kamaiu ao ni kunea riki rakan te kukurei ao te rau inanon maiuia.

Tataro ibon Iroum ao Tataro ni Utu

Ngaira n tatabemanira nako ti riai n reiakina aron te taetae ma Tamara are i Karawa rinanon te tataro. E tangirira ao E tangiria bwa ti na taetae ma Ngaia. E tangirira bwa ti na karabwa ibukin kakabwaiakira ao ni bubutia Ana ibuobuoki ao ana kairiiri. E na buokira ngkana ti bubutia. Ti kabaraaki atuura n anguin te tai ma ni kainii matara ngkana ti katorobubua, ti tekateka, ke ti tei.

Ti na riai n uring aua tua aika bongana ngkana ti tataro:

1. Ti moana ara tataro n taetae nakon Tamara are i-Karawa: “Tamara are i-Karawa . . .”

2. Ti karabwa Tamara are i-Karawa ibukin bwaai ake E anganiira: "Ti karabwako Tamara . . ."
3. Ti bubutia buokara ake ti kainnanoi: "Ti bubutiko . . ."
4. Ti kaina ara tataro n aran ara Tia Kamaiu: "N aran Iesu Kristo, amen."

Ara tataro, a kona n tabetai n aki toui mwiin kawai aika aua aikai, ma ataa-kina n ara iango e na buokira n reireiniira arora n tataro. Ti riai n taai nako ni moana ao ni motika ara tataro man moan ao kabanean kawain te tataro ma tera are ti taekinna i nukana e a bon nakon are ti namakinna bwa e bongana. N tabetai ao e bane angin ara tataro ni karabwa tamara are i Karawa. Iai taai tabetai ae ti na manga tangiria ni katuua ara tataro ni Butiia buokara.

Tataro ibon Iroum

A riai aomata n tatabemaniia nako ni karaoi oin aia tataro teuana n te ingabong ao n te tairiki. A riai karo n reireiniia natia bwa ana karaoi oin aia tataro

n te tai are moanna iai n rabakau n tae-tae. Kaaro a kona n reireiniia ataei aron te tataro ni katorobubua ma ngaia ao n reiakinia n ririmwuin te kibu teuana ma teuana. N te tai ae aki maan a kona ataei n karaoi bon oin aia tataro.

Tataro ni Utu

Utu ni kabane a riai ni karaoi aia tataro ni utu ni katoa bong. A kona utu ni katorobubua ni kabane, ao atuun te mweenga e na karaoa te tataro ke n rinea temanna kaain ana utu bwa e na karaoa te tataro. A riai kain te utu ni kabane n reke aia tai ni karaoa te tataro. Ataei aika uarereke a kona n tataro ma te ibuobuoki mairo-ua aia karo. Te tataro ni utu bon te tai ae rangi n tamara ibukin reireinaia ataei bwa ana kanga n tataro ao n reireiniia tuua n aron onimakinan te Atua, te nanorinano, ao te tangira.

Tataro aika Kaokoro

Karo a riai n reireiniia aia ataei bwa te Atua E tauraoi ongo aia tataro n taai

nako. Ni ikotaki ma oin aia tataro i bon irouia n taai nako ao aia tataro n utu, a kona n tataro n te tai ae a bon taku ngkana a kainnanoa te ibuobuki ae okoro ke a kan kaota aia karabwarabwa.

Kakabwaiaan te Amwarake

Karo a riai n nooria kaain aia utu bwa a na rabakau ni karabwarabwa nakon te Atua ibukin kanaia ao ni butia kakabwaian te amwarake imwain kanakina. N tatabemaniia nako, ni ikotaki ma ataei aika uarereke, ana iai aia tai ibukin kakabwaian te amwarake. Karaoan te tataro ni kakabwaian te amwarake e buokia kaaro ao ataei n ata aron te karabwarabwa nakon Tamara are i-Karawa.

Bootakin te Utu n te Tairiki

Bootakin te Utu n te tairiki bon ibukia ni kabane, ni ikotaki ma tanga aika a tiba mareaki, tama ma tina ma ataei, te tama ke te tina ae ti ngaia ma ataei, karo aika akea natia ni mweengaia, ikawai aika a tuai iein ni bootaki ni utu n te kurubu, ao ake a maeka n ti ngaiia ke ma kaain aia ruu. Aomata ni kabane, e ngae ngke tera, ana bon kakabwaiaaki man karaoan bootakin

te utu n te tairiki. Te Ekaretia e rinea tairikin te Moanibong man kakeai waaki ni kakukurei bwa aonga utu ni ikotaki ni kabane ibukin Bootakin te utu n te tairiki.

A taku kaain te Moan Beretitentii: “Ti berita bwa a kona n rawata kakabwaia nakoimi ngkana kam irii ana kairiri te Uea ao ni karaoi Bootakin te utu n te tairiki n tai nako. Ti teimatoa n tataro bwa karo inanon te Ekaretia ana karaoi mwiokoia n reireinia ao ni kamataatai moan tuua n te euangkerio nakoia natia. E na kakabwaiai ngkami te Atua ni kateimatoai ngkami n te mwioko ae moan te kakawaki aio.” (“Rongorongo ma te Moan Beretitentii,” *Boki n Reirei ni Bootaki n te Utu n te Tairiki* [1983], iv).

Ngkai te tamanuea n ana utu, te tama bon ngaia ae tararua te bootaki n te utu n te tairiki. N akean te tama, e na tararua te tina. Karo aika ana kaira ke n rinea temanna kaain te utu bwa e na kaira te bootaki n te utu n te tairiki. A na anga te reirei ke n rinea te anga reirei nakoiia ataei aika a bon ikawai n anga te reireiaki. A na riai ni kabane aika a bon ikawai n reke aia tai n reirei. Ataei aika a uarereke a

kona ni ibuobuoki n aron kairan te anene, kaoti kiibu, kaekai titiraki, katei tamnei, tibwatibwan moi ke amwarake aika uarereke, ao n tataro.

Katautau ibukin kairan bootakin n te utu n te tairiki:

- Kaukuki n te anene (irouia kaain te utu)
- Kaukuki n te tataro (iroun kaain te utu)
- Kamatenano ke te wareware man te boki ae tabu (iroun kaain te utu)
- Reirei (iroun te tama, tina, ke tetei ae e ikawai)
- Waaki ni kakukurei (kairaki iroun kaain te utu ao a iri kaain te utu ni kabane)
- Kainiin n te anene (irouia kaain te utu)
- Kainiin n te tataro (iroun kaain te utu)
- Moi ao amwarake aika uarereke

Te utu e kona ni karaoa ana bootaki n te tairiki n anga aika mwaiti. Aekan waaki nako ni kakukurei ae e ikotia kain te utu,e kakorakora aia tangira ibon irouia, ni buokia ni kaania ma Tamaia are i Karawa, ao ni kaungaia ni maiuakina te raoiroi e kona riki bwa kanoan te bootaki n te utu n te tairiki. Katooto ni waaki aikai n aron warekan booki aika tabu, marooroakinan te euangkerio, fibwauuaan koaua, karaoon mwakuri ni ibuobuoki, te mananga ni bikiniki, takakaro n te utu, ao tamwarakean te maunga. Ni kabane bootakin te utu n te tairiki a riai n irianaki n te tataro.

Reirein bootakin te utu n te tairiki a kona ni boboto iaon booki aika tabu; aia anga reirei burabeti ni boong aika kaitira, riki taetae man maungatabu ni kabuta; ao oin aia ataibwai ma aia kakoaua. Angjin reirei a na boboto iaon bungian, maiun, ana reirei, ao ana Mwakuri ni Kamaiu te Tia Kamaiu. *Moan Tuua n te Euangkerio, Boton te Euangkerio, Te Koaua nakon te Onimaki, Ibukin Kakorakoraia Kairake,* ao ana maekatiin te Ekaretia ae kakanoa n rongorongo ao rongorongo iaon boto ni iango aika mwaiti ake a kona n reke bwa mwakoron reirei n te bootaki n te utu n te tairiki.

Aikai katautau ibukin atuun te marooroo ni bootaki n te utu n te tairiki:

- Babaire ni kamaiu
- Maiun ao ana anga reirei Iesu
- Rairannano
- Tataro
- Aki mamamatam
- Tuan te Mauri
- Ana kainibaire te Uea ibukin te Maiu ae Itiaki
- Nanon te toa
- Kabwianibwai
- Kakaitau
- Onimakinaki
- Karinean te Atua ao karinean bwai ake E kariki
- Katauraoi ibukin te bwabetito, te katabu ibukin te nakoanibonga, ke te mare

- Katauraoi nakon te rin n te tembora
- Warekan booki aika tabu
- Kaawakinan tabun te bong ae te Taabati
- Kabwaraan aia bure tabeman
- Karekean ao tibwauaan te koaua
- Tibwauaan te euangkerio ma tabeman
- Boobotan rongorongoia te utu
- Ataan ao butimwaean te mate
- Katokan kaangaanga n te utu
- Tararuan mwanen te utu
- Tibwauan mwakuri n te mweenga n te utu
- Raioiroin ao kakukurein te anene

Boong ni Motirawa ao Taai aika Okoro

Boong ni motirawa ao taai aika okoro, n aron te Kiritimati, Itita, kaurringaan kaokan te nakoanibonga, maungatabu, mwanangan temanna kaain te utu ibukin karaoan te mwakuri ni mitinare, ke te bung, bwabebito, ke katabuan temanna kaain te utu, a kona n riki bwa te tai ae raoiroi ibukin reiakinan ana koaua te euangkerio.

Kabwianibwai ao Angabwai

E taetae te Uea nakoia Ana aomata bwa ana maiuakina tuan te kabwianibwai ao ni kororaoi ibukin kakabwaia ake E a tia ni berita ibukiia (tara Maraki 3:8–11).

Te tai ae rangi n tamaroa ibukia kaaron anga reirei ibukin tuan te kabwianibwai ao te anga karea ngkana a kabwakai oin aia kabwianibwai. A kona ataei ni bitaki ni mwakuri aika nooria bwa a karaoi aia karo. Ataei aika iai aia raka ni mwane a riai ni kabwakai aia kabwianibwai n te mane anne. Ataei n tatabemaneia a kona n iai tenua nnen aia mwane: teuana ibukin te kabwianibwai, teuana ibukin te nako ni mitinare, ao teuana ibukin aia kabane mwane. N taai ake a reke iai aia mwane ataei, a riai n reireinia ni karina 10 te katebubua ni nen te mane ni kabwianibwai moa, teutana ibukin te mitinare, ao nikirana n te baoki ni kabane-mwane.

Ngkana a kabwakai aia kabwianibwai ataei, kaaro a riai n reireinia kanoaan beba ni kabwianibwai, karinna n te tinaniku ma te mwane, ao n anga ke ni kanakoa te tinaniku nakon temanna kaain te bitiobiriki ke kaain te beretitentii n te mwaanga. Utu aika maeka n taabo aika tibanako a riai n anga aia kabwianibwai nakon aia tia kairiiri n te nakoanibonga are e tia n rineaki.

Mwarooro n tain te Amwarake

Marooro n tain te amwarake a kona n riki bwa taai n taetaekina te euangkerio. Ataei aika uarereke a kan titiraki ao ni kaekai titiraki n te euangkerio. Ngkana aki atai taian kaeka, te tama ke te tina a kona n anga kaeka aika kimototo ao n reireinia te euangkerio. Tiaki n tain te amwarake n taai nako are e kona n rin iai marooro ibukin te euangkerio, ma marooro ae uoua ke teniua te tai n te wiiki a kona ni buo-kiia utu n reiakina te euangkerio.

Karaki ni kaua Matu

Bukina bwa ataei a tatangiri karaki ni kaua matu, anne te tai ae rangi n tamaroa ibukin reiakinia te euangkerio ke warekan karaki nakoia man booki aika tabu, beeба ni kaongora n te Ekaretia, ke oin karakinai. Karaki ibukin te kokoaua, te ibuoka ni bwai, ao te akoi e reiakinira kaakawakin tuua n te euangkerio.

Te Uaia ni Mwakuri

A rawata taai ibukin reiakinan te euangkerio aika kona n riki ngkana a uaia

ni mwakuri utu inanon te mweenga. Ngkana e karaoaki te kaitiaki n te auti ke itinanikun auti ke n te onnaroka, n aron te katooto, kaaro a na tauraoi ni karekea te tai ni marooroakina taekan te euangkerio. Te teei e na titiraki n taai nako. Kaaro a riai n taai nako ni kaekai titiraki ni kaekaia aika beeбete. Taeka n aron "Te tia mwakuri ae ko tamaroa. I ataia bwa e kamoamoa iroum Tamam are i Karawa" ke "Tarai tamaroan naang ae karaoi Tamam are i Karawa" a kona ataei n reke irouwia te namakin ni kakaitau nakon Tamara are i Karawa ao ni kakaоua bwa E bon maiu.

Kauntira n te Utu

Kaaro a kona ni boobotia kaain aia utu ni kabane ibukin te kauntira. A kona n reke taai ni kauntira bwa karaoan motinnano n te utu, mwakurian kangaanga n te utu, marooroakan te mwane, karaoan babaire, boutokaan ao kakorakoraia n tatabemaniia, kaotan te kakoaua, ao te tataro ibon ibukiia. Te kauntira e kona ni karaoaki n te tai are e kainnanoaki iai. Karo a kona ni karaoa te mwakuri ni kauntira ni katoa Taabati ke n reke-reke ma bootakin te utu n te tairiki.

Karinean aia iango ao aia namakin tabeman are e bongana ibukin kakoraoan bukin kauntira n te utu.

Te Intawiu ae Onoti

A rawata kaaro aika karaoa aei n taai nako, te intawiu ae onoti ma te tei, e buokiia ni kaniia ma natia, e kaungaia, ao n reireiniia te euangkerio. Aron te intawiu aikai a kona ni baireaki raoi ke n akea baireaia ao ni karaoaki n taai nako.

Karo a kona ni kaota aia tangira ao onimakinan te tei irouia, ao te tei e na iai ana tai ni kaota aron a na namakin teuanne ke neienne ibukin te botoniaingo teuana, te kangaanga, ke bwaai aika a tia n riki nakoia. Kaaro a riai n ongora ao n rinanon ana kangaanga ao n tabeakin raoi. A kona karo ao te tei ni uaia n tataro. Kangaanga aika kaoti n te intawiu man rekereke ma kaain utu tabeua a kona ni mwakuriaki n te bootaki n te utu n te tairiki are imwiina.

Waaki ni kakukurei n te Utu

A riai karo ni babairei taai ibukia kaain te utu ni kabane bwa a na uaia ni karaoi bwaai. Bikiniki, kaembing, karikirake n te utu, mwakuri n te mweenga inanona ao tinanikuna, te uua, te nakonako, ni kakaakibotu ao nooran tamnei aika raraoi ao takakaro ni kaungaunga tabeua man waaki ni kakukurei aika kona ni kukurei ni kabane iai.

Te utu ae kukurei ni waaki ni kakukurei ni kabane ana namakina rikiraken te tangira ao te rau. Ataei ana kukurei riki n ongora nakoia aia karo ao rimwiin aia taeka n reirei ngkana a na namakina reitakia ma ngaiia. Kaaro ana bon kona n reireiniia te euangkerio riki n ae nakoraoi.

Kakororaoan te Mwiokoaki n te Utu

Ana mition ana Ekaretia te Uea bon buokaia aomata ni kabane bwa a roko nakon Kristo. Utu a kona ni ibuobuoki ni kabobonga te mition aei ngkana:

1. Katauraoi irouia ni maiuia n tamnei ao ni kainnanoia n rabwata ao buoki kainnanoia tabeman.
2. Tibwauaan te euangkerio ma tabemwaang.
3. Taraia bwa kaain te utu ni kabane a karekei otenanti n te tembora ao ni buoki ni katauraoi kakabwaia aikai ibukia aia bakatibu ake a tia ni mate.

Kainnano ibukin te Maiu n Tamnei ao n Rabwata

Kainnano ibukin te Maiu n Tamnei

Te kibu are mai imwaina n te booki ni kairi aei, "Reiakinan te Euangkerio inanon te Mweenga," a kanoaaki n rongorongo bwa ana kanga utu ni katauraoi ibukin kainnanoia ni maiuia n tamnei.

Kainnano ibukin te Maiu n Rabwata

Utu a bon riai n riki n toronibwai n te aro are a na kona ni katauraoi ibukin kainnanon maiuia n rabwata ibon irouia ao ni buokia tabeman. Te riki n toronibwai, kaain te utu a riai n tau-raoi ni karaoa te mwakuri. Te mwakuri n rabwata, n te iango, ke ni

korakoran te tamnei. E moa mai iai koron bukin bwaai, te kukurei, namakinan te kukurei i bon iroum ibukin anuam ao am ataibwai, ao te tokanikai. Karo a riai ni mwakuri korakora bwa a na totonibwai ao n riai n reireiniia aia ataei n te kawai ae ti te arona. Man toronibwaia a na kona ni buokii ake a kainnanoa buokaia.

Bon mwiokoia tama katauraoan kainnanoia aia utu ni maiuia ao kamwnoia. Moan mwiokoia tiina bon kaikawakia aia ataei. Karo a riai n taaraia bwa te utu e na itiaki mweengaia, amwarake aika raraoi, kunnikai, tararuaki aorakiia ao wiia, karekei reirei, kairiiri ibukin babairean te mwane, ao ngkana e riai, karaoan kataneiai bwa ana kanga ni kabwebwei oin kanaia. Kaaro a na riai n reireiniia aia ataei bwa ana kanga ni katauraoi oin kanaia ao ni karaui raoi ibukin kainnanoia rimwi.

A riai ni kariaia karo bwa a na mwkuri korakora ibukin te katauraoi nakon kainnanon rabwataia aikai. “Ao kam na aki kariaia bwa a na baki natimi, ke n aki karabaniia” (Motiaeaa 4:14). A riai karo ni babaire ao ni katauraoi ibukin kainnanoia natiaa n taai n aoraki, angibuaka, aki mwkuri, ke kaangaanga tabeua. Ngkana iai ana kaangaanga te tama ni karekei kainnano n rabwata ibukia ana utu ao ngkana kaain utu ake tabeua aki kona ni ibuobuoki, e kona ni kakaea buokana rinanoia taan kairiiri n te nakoanibonga.

A kona ni ibuobuoki naati ni karekei kainnanoia ni maiuia n rabwata ibukia aia utu ni buokiia aia karo n aia mwkuri, kamatebwai raoi n te reirei, tararuaan oneaia ao aia bwai riki tabeua, kawakinan rabwataia ao mweengaia bwa ana itiaki man tararaoi, ao n reita nako marurungia.

Kaain te utu a riai ni karikirakei aia konabwai n te wareware, te koroboki, ao ni karaoi moan reirei n te numera ao ni kamanenai taai n karekean te wanawana ao ni karikirakei rabakau. A riai ni kaawakina Tuan te Mauri ao ni kang amwarake aika karikirakea te rabwata. Ngkana e riai, a riai utu ni kawakin amwarake n te tabo ni kaiko bwai ibukin teuana te ririki, ke ni mwaitin are a kona, ibukin bwai aika a kainnanoaki ibukin kateimatoan te maiu. A riai utu n totokoi tarau aika aki riai, ni kaawakin ibukin boong rimwi, ni kaitarai kainnanoia, ao ni kamanenai raoi kaubwaiia, n totokoan te bakatae.

A riai karo n reireiniia natia bwa a na ibuokanibwai ma tabeman. Angiia a kona n anga te bwai teuana, n aki tabe bwa uarerekera are irouwia. Teuana te anga ni buokiia kainnano bon te aki mamatam ni katoa namakaina ao n anga te mwane n aki mamatam, ake a kamanenaaki ibukia aika baki, kamanoia ake akea aia auti ni maeka, kunnikaia aika akea aia kunnikai, ao ni kakukureia aika a rawawata. Ti kaota tangiran ara Uea ngkana ti buokia tabeman. E taku, “Bwa ngke kam karaoi baikai nakon

temanna ae moan te mangori ibua-koia tariu aikai, ao kam karaoi naba nako Iu” (Mataio 25:40).

Tibwauan te Euangkerio

Te Uea, rinanoia ana burabeti ni boong aika kaitira, e a tia n reireiniia bwa kaain te Ekaretia ni kabane bon iai tabeia n tibwaua te euangkerio nakoia tabeman. “A riai aomata ni kabane ake a tia ni kauringaki bwa ana kauringjia kaain rarikiia” (D&C 88:81). E a tia Aramwa, te burabeti n ana Booki Moomon, ni kabwara-bwara bwa ngke ti bwabetitoaki ao ti riai n tauraoi “n tei bwa taan kako-ua ibukin te Atua n taai nako ao ni bwaai ni kabane, n taabo ni kabane” (Motiaeia 18:9).

Kaain utu a riai ni kabanei aia konaa ni buokiia aia utu, raoraoia, ao kaain rarikiia n reireiniia ana euangkerio Jesu Kristo ao kakabwaia ake ana roko inanon maiuia. Man tibwauaan te euangkerio, kaaro ao naati a kona ni kakorakorai oin aia kakoaua ao ni karokoi kakabwaian te euangkerio nakoia tabeman. A kona utu n riki:

- Bwa banna aika raraoi n ongeabaia n tua nako (tara Mataio 5:16).
- Kakaitau ibukin kainakin te Ekaretia (tara I-Rom 1:16) ao ni kaotia nakoia aomata bwa ana ataia bwa kaain te Ekaretia.
- Titirakinia raoraom ngkana a kuku-rei n kan ataa riki te Ekaretia.
- Bubutia te Uea bwa e na buokia n rinea te utu ke temanna are e a tauraoi n ongora te euangkerio.
- Kaira te utu ke temanna nakon te Ekaretia n anga tabeua, kanga n aron kaoakiia nakon te bootaki n te utu n te fairiki ke nakon bootakin te Ekaretia ke waaki ni kakukurei, anganakiia bokin te Ekaretia ke booki ni wareware aika uarereke, ke marooro mangaia ibukin a na kakabwaia te euangkerio.
- Kaoa te utu ke n tatabemaniia nako nakon mweengam bwa ana reireinaki irouia mitinare.

Iai mwiokoia kaaro ni katauraoia ao natia ni karaoa te mwakuri ni mitinare ae bwaninin taina. A na riai ni katauraoia natia, riki naati mwane, n reireinaki taekan te euangkerio irouia aia karo inanon mweengaia, kamwatebwaian booki aika tabu n te utu ao i bon iroum ao n tataro, ao ni marooro imarenan tai ibukin mwioko ao kakabwaia man tibwauaan te euangkerio. A kona n reireiniia natia kawakinan te mwane ibukin te mwakuri ni mitinare, te mwakuri korakora, n toronibwai i bon irouia, ao te tangira ma buokaia tabeman aomata.

Otenanti n te Tembora ibukia aika Maiu ao aika Mate

N te naan tembora, kaain te Ekaretia aika kororaoi a karekei otenanti aika tabu ao ni karaoi berita aika tabu ma te Atua. A rekereke ma karaaoan otenanti ibukiia bakatibu aika a tia ni mate. Ngkana e riai, te tama ao te tina a riai n iai irouia kariaiakaia n rin n te tembora mai irouia aia taan kairiiri n te nakoanibonga ao n nako n te tembora ni karekei oin aia otenanti n te tembora. Ngkana e aki kona n reke nakoia nakon te tembora, a riai ni maiu ni kororaoi ibukin aia beeба ni kariaia n rin n te tembora.

Iai mwiokoia utu aika tabu bwa kakoauan karaoakin otenanti n te tembora ibukia aia bakatibu ake a tia ni mate ake a tuai ni karekei. Kaain te Ekaretia ake a tia ni karekei oin aia otenanti a bon riai ni okiokira te tembora ni katoa tai, ibukin kainnanoaia, ao ni iai kariaiakaia aika tuai toki taia ibukin karaaoan otenanti ibukia aia bakatibu.

Tama ao tiina a riai ni bobotii rekooti aika a tia ni koreaki ibukin bwaai aika kakaawaki inanon maiuia aia ataei, ni ikotaki ma kakoaua ibukin kakabwaia, bwabetito, katabu, maare, ao mate; reta aika kakaawaki; tamnei; tamnei aika korokoreaki; ao katootongan bwaai aikai. A riai ni booboti oin rongorongoia ao a riai ni kaungaaki kaain ni utu n tatabeua nako bwa a na kaawakin oin rongorongoia. A riai ni buokiia natia aika uarereke ni moana karaaoan oin rongorongoia.

Utu a bon riai n bobotii rongorongo ibukia aia bakatibu ao ni booboti nako rongorongon te utu. A riai ni moanna man karaon rongorongo i aon aua te roro ae ngkai naba.

Kataneiai ni Kairiri

Iaan ana kairiiri te titeiki, mition, ke taan kairiri n te mwakoro, nakoanibonga ao mataniwiin bootaki a na bon reireiniia kaaro bwa a na oota ni kara-oan teniua moan mwiokoia ibukin aia utu (tara iteraniba 00—00 (12–15). Taan kairiiri a riai n reireiniia tama ao tiina bwa ana kanga ni kairiia aia utu. Ngkana a maeka utu n aono, titeiki, mition aika okoro, ke taan kairiiri n te mwakoro a na riai n taraia bwa kaaro a na reiakina ao ni kakoroa nanon mwiokoia.

Karaaoan Mwakuri n Nebo ni Mweenga (Ibukina Utu ake a maeka n tabo aika tio nako)

Utu tabeua a maeka n aono aika tio nako ao n aki kona n reke aia tai ni iri bootaki n te uoote ke manga. *Man ana kariaia te beretitenti n te titeiki, mition, ke te beretitenti n te mwakoro*, utu aika a riai ni karaoa aia taromauri n Taabati ni mweengai. N aono aika a tuai ni barongaaki raoi iai te Ekaretia, te unite, utu a kainnanoa ana kariaia te Beretitenti n te Aono.

Te tama ke temanna are iai te nakoanibonga irouna e kona ni katauraoa ao ni kakabwaia te toa ngkana e kororaoi, te ibonga n te Nakoanibonga ae to Aaron ke ngkana iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekiteraka, *ao ngkana iai te kariaiakaki nakoina mai irovia a na taan kairiiri n te nakoanibonga*. Temanna ae iai irouna te nakoanibonga e kona ni kabuta te toa. Kaetieti

ibukin karaaoan te toa a kona n reke man iteraniba aika 00–00 (21–23) n te boki ni kairiiri aei.

E na riai ni beebeete waakin te taromauri n te Taabati, e na korakora te kariinerine, ao n rau. E kona ni kanoaki n aikai:

1. Kaukuki n te anene
2. Kaukuki n te tataro
3. Kakabwaian ao kabutan te toa
4. Teuana ke ngkana iai riki n aron aikai:

- Teuana ke uoua reirei ke kakoaua
- Warekan boki aika tabu ao maroroakinaia n te utu
- Te reirei iroun temanna kaain te utu

5. Kainiin n te anene

6. Kainiin n te tataro

Inanon bairean te taromauri n te Taabati, kaaro a riai ni ukoukoura ao ni ira ana kairiiri Tamnein te Uea. Aomata man Ana Booki Moomon a anga te katooto ibukin aeka ni ibuo-buoki aikai: "Ao aia bootaki a kairaki . . . imwiin aron ana mwakuri te Tamnei, ao man mwaakan te Tamnei ae Raoiroi; bwa ngkana mwaakan te Tamnei are Raoiroi e kairiia bwa tao a na kabwarabwara, ke a na kairoroia aomata, ke a na tataro, ke a na bubuti, ke a na anene, ao e a bon karaoaki" (Moronai 6:9).

E riai te utu ni kabonganai booki aika tabu bwa moan kairaia. Ni ikotaki ma anne, a kona ni kabonganai reirei man maungatabu ni kabuta, *Kaakawakin Moan Tuua n te Euangkerio, te Koaua ibukin te Onimaki, Ibukin Kakorakoraia Kairake*, booki aika uarereke ibukia mitinare, ana maekatiin te Ekaretia, ao tabeua riki bokin te Ekaretia aika a tia n tia ni boreetiaki ao te naan aitam aika a kona ni kaotaki n te witeo.

Ngkana akea temanna man te utu ae iai irouna te nakoanibonga, te tama ke te tiina e kona ni bootia kaain aia utu bwa a na anenei anenen n taromauri, ni kamatebwai booki aika tabu, tataro, ao ni kaaniia riki ni kabane ao nakon naba Tamaia are i Karawa. Te tia kairiiri n te nakoanibonga are e a tia n rineaki n te utu e na riai n taainako ni bairei taai are e na kona iai te utu n taua te toa.

A riai karo ni iai aia waaki ni kakukurei teuana te bong n te wiiki, n aron te rianna, bikiniki, tamnei aika tamaroa, kawarakia utu, takakaro, waaki ni katangitang, ao te uaua.

A riai utu ni kabwaka aia kabwiani-bwai, angabwai n aki mamamatam, ao angabwai riki tabeua ibukin rineaia taan kairiiri n te nakoanibonga.

Akea ribooti aika koreaki man te utu nakon te Ekaretia, ma tii aia taan kairiiri n te nakoanibonga are e karaoa te intawiu ma te tama n taa nako, n tuangaki bwa e na ribootina aron ana utu. Ngkana iai riaina, a kona taan kairiiri ni karaoi intawiu aikai iaon te tareboon.

Otenanti n te Nakoanibonga ao Kakabwaia

Otenanti n te Nakoanibonga bon mwakuri aika tabu ake e anga te Uea ao a karoaaki man mwaakan te nakoanibonga. Kakabwaia man te Nakoanibonga a karoaaki man mwaakan te nakoanibonga ibukin te katoki aoraki, kamweengaraoi, ao kaungaunga. Taari ake a karaoi otenanti ao kakabwaia a na riai ni katauraoi ni maiuakin moan tuua n te euangkerio ao ni kakorakoraiia ni ira ana kairiiri te Tamnei ae Raoiroi. A riai ni karaoa te otenanti ao te kakabwaia n te aro ni karinerine ao ni irii nanon baika a kainnanoaki aikai; otenanti a riai ni:

1. Karaoaki n aran Iesu Kristo.
2. Karaoaki ni mwaakan te nakoanibonga.

3. Karaoaki ma tuua aika riai, n aron kabonganaan taekaia ke kabonganaan te bwaa ae katabuaki.
4. Te kariaia mai iroun te tia kairiri ae rineaki n te nakoanibonga are iai irouna te kariaiakaki, ngkana e riai.

Otenanti aika kainnanoa te kariaia mai iroun te tia kairiri n te nakoanibonga bon aranakin ao ni kakabwaian te ataei, karaoi mwakuri ni bwabetito ao kamato-aaki, anganaki te nakoanibonga ao te katabuaki nakon te nakoa n te nakoanibonga, kakabwaian ao kabutan te toa, ao katabuan ruanimate.

Ngkana iai taari aika a mwakuria karoan te otenanti ke kakabwaia, n tatabemania nako a katokaa baiia te anga maing iaon angaia tariia n te anga maing. E aki kaungaaki weteaia

nakoanibonga aika mwaiti ibukin te ibuobuoki.

Te naan otenanti ao kakabwaia a kabwarabwarki n te itera aei a kona ni ibuobuoki nakoia kaaro ake a riki bwa tamanuea n aia utu.

Aranakiia ao Kakabwaiaia Ataei

"Ni kabane kaain ana ekaretia Kristo ake iai natiia a riai ni uotia nakoia unimwaane imwain te taromauri, ake a na katokai baia iaoia n aran Iesu Kristo, ao ni kakabwaiaia n arana" (D&C 20:70). Ni ira nanon te kaotioti aei, bon ti mwaane aika tau man iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekitereka ae a kona ni karaoa te mwakuri n araniia ao ni kakabwaiaia ataei. *Te otenanti n aranakiia ao ni kakabwaiaia ataei e kainnanoa te kariaia man mwaakan te tia tararua.*

Ngkana e kakabwaiaki te tei, mwaane ake iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekitereka a na ikotaki ni kamron-ron n taua te tei inanon baiia. Ni kakabwaian te tei ae a ikawai, taari

a katokai baiia ni kabebetei iaon atun te tei. Te aomata are e anga te kakabwaia:

1. E na taetae nakon Tamara are i Karawa.
2. Kaotia bwa te kakabwaia e anga man mwaakan te Nakoanibonga ae te Merekitereka.
3. Anganakin te tei arana.
4. Anga te kakabwaia man ana kairiiri te Tamnei.
5. Kainiin n aran Iesu Kristo.

Bwabetito

Iaan ana kairiiri te tia tararua ae mwaaka, te ibonga ae tau ke te mwaane ae iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka e kona ni karaoa te mwakuri ni bwabetito. Ni karaoan aei, teuiae:

1. E riai n tei n te ran ma te aomata are e na bwabetitoaki.
2. Ibukin angaraoin ao maiuna, e na taua angatain touni bain te aomata ni baina te anga maing; te aomata are e bwabetitoaki e na taua anga maingin touni bain te aomata are e karaoa te mwakuri ni bwabetito.

3. E katea baina te angatai ni katiku-ee aki kaetia.
4. Atonga aran te aomata n ae banin ao ni kangai, "N te kariaia are I karekea mairoun Iesu Kristo, I bwabetitoiko n aran te Tama, ao te Nati, ao te Tamnei ae Raapiro. Amen" (D&C 20:73).
5. E na taua bairina teuare ke neiere e bwabetitoaki ni baina te angatai ibukin kamaiuana; temanna are e karaoa te mwakuri ni bwabetito e na katoka baina te angatai iaon nukan te aomata ao ni kateboa te aomata ni kabane rabwatana n te ran, ni ikotaki ma ana kunnikai.
6. Buoka te aomata ni kaotirakea man te ran.

Uoman ibonga ke mwane aika iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekiteraka ake a riai ni kakoaua bwa a karaoaki raoi mwakurin bwabetito nako. E na manga kaokaki te mwakuri ni bwabetito ngkana aki eti tae-kaia n aron are e koreaki n Doctrine and Covenants 20:73 ke ngkana iai rabwatan te aomata ke n aki tebo ni kabane ana kunnikai. Te aomata are e a tia ni bwabetitoaki ao te aomata are karaoa te otenanti a riai ni kunnikainia n ae mwainaina are e naaki manii ngkana e mwaimwai.

Kamatoaaki

Taan rairaki ake a koro ruaiwa aia ririki ao ake iaona ao ake waniuia aia ririki ao tiaki kaain te ekaretia aia karo a na kamatoaaki n tain bootakin

te toa (see D&C 20:41). Ataei aika waniua aia ririki a kona ni kamatoaaki n te tai are a tia ni bwabetitoaki iai n te tabo ni bwabetito ngkana iai temanna mairouia aia karo ae kaain te Ekaretia ao ngkana kaaro akanne a anga te kariaia ibukin bwabetito ao te kamatoaakina. *Iaan ana kairiiri te bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga*, temanna ke ae mwaiti riki ake iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekiteraka a kona ni karaoa te otenanti aei. A kato-kai bwaaia ni kabeebetei iaon atuu te aomata. Te aomata are e na karaoa te otenanti:

1. E na taekina aran te aomata ae banin.
2. E na taekinna bwa e karaoaki te otenanti man mwaakan te Nakoanibonga ae te Merekiteraka.
3. E na kamatoaaki te aomata bwa kaain Ana Ekaretia Iesu Kristo

Ibukia Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira.

4. Anganaki ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raioroi n taekinan ae kangai, "E na reke Iroum te Tamnei ae Raioroi."
5. Anga ana kakabwaia te nakoanibonga man ana kairiiri te Tamnei.
6. Kainiin n aran Iesu Kristo.

Anganaki te Nakoanibonga ao Katabuaki nakon te Nakoa n te Nakoanibonga

Te bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga e na kakaouua raoi bwa e na anganaki te Nakoanibonga te katabuaki nakon te nakoa n rikan, te tia reirei, ao te ibonga. Imwain katabuan te aomata nakon te nakoa n te Nakoanibonga ae te Aaron, e riai ni intawiu ma te bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga ao ni kuneaki bwa e tau. E riai naba, ni kamatoaaki n tain bootakin toa. N ana kariaia te bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga, te ibonga e kona n anga te Nakoanibonga ae te Aaron

nakon temanna riki te aomata ao ni katabua nakon te nakoa n te Nakoanibonga ae te Aaron.

Te beretitenti n te titeiki ke te mition e na kakaouua bwa a anganaki te Nakoanibonga ae te Merekitereka ao katabuana nakon te nakoa ni uni-mwaane ao te ibonga ae rietata.

Te anganaki te nakoanibonga ke kata-buan te aomata nakon te nakoa n te nakoanibonga, temanna ke ae mwaiti riki mwaane ake iai irouwia te nakoanibonga ao are e a tia ni kariaiaki iroun te tia kairiiri n tararua ni kato-kai baiia ni kabeebetei iaon atuun te aomata. Te aomata are e na karaoa te otenanti e na:

1. Wetea aran te aomata ae banin.
2. Taekina te mwaaka (Te Nakoanibonga ae te Aaron ke te Nakoanibonga ae te Merekitereka) are ngaia are karaoaki iai te mwakuri ni katabu.
3. Te Anganaki te Nakoanibonga ae te Aaron ke te Nakoanibonga ae te Merekitereka, ti ngkana e a kaman tia n anganaki.
4. Katabuan te aomata nakon te nakoa n te nakoanibonga ae te Aaron ke te Nakoanibonga ae te Merekitereka ao n anga te kariaia ni karaoa te mwakuri, te mwaaka, ao te kariaia nakon te nakoa anne.
5. Anga te kakabwaia n nakoanibonga man ana kairiiri te Tamnei.
6. Kainiin n aran Iesu Kristo.

Te Toa

Te toa bon te otenanti ae rangi n tabu. Kanakin te toa e anganira te tai ni urunga maiun, ana reirei, ao ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. Bon tain kabouuan berita are e tia ni karaoaki ma te Uea inanon tain te bwabetito (tara Motiaeae 18:8-10).

Taan reirei ao ibonga a kona ni katauraoa te toa; ibonga ni kakabwaia; ao rikan, taan reirei, ao ibonga a kona ni kabutia. Taari ake iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekiteraka a kona ni katauraoa, ni kakabwaia, ao ni kabuta te toa ma a na kona ni karaopia n aron ae a bon tataneiai iai ngkana e karako mwaititia taari n te Nakoanibonga ae te Aaron ake a tauraoi. Ngkana e a tia ni karaoa te bure ae kakaiaki te aomata, e aki riai ni katauraoa, ni kakabwaia, ke ni kabuta te toa ni karokoa e a tia n raira nanona ao ni kaitiaka ana kangaanga ma ana bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga.

Naake a na katauraoa, kakabwaia, ke ni kabuta te toa a karaoa mwakurin te otenanti aei nakoia tabeman n tei ibukin te Uea. N tatabemaniaa nako ake iai

iroquia te nakoanibonga a riai ni kaan nakon karaaoan te mwakuri aio mani iangoia raoi, ma te nano ni karinerine. E na riai n tararaoi, itiaki ao ni kunnikaini kunnikai aika riai. Tarakina e na riai ni kaota tabun te naan otenanti.

Taari ake a katauraoa te toa a riai ni katauraoia imwain waakin te bootaki n toa. A na katauraoi kariki aika tuai uruaki iaon turee aika itiaki ao ni katauraoi turee ibukin mangko n toa aika kakanoa n te ran ae itiaki iaon te taibora n toa. Ana rabunaki te kariki ma te ran n te kunnikai ae mainaina, ae itiaki.

Inanon tain anenean anenen te toa, naake a mena n te taibora n toa ana kanakoa te kunnikai mai iaon te turee ni kariki ao ni urua te kariki nakon mwakorokoro aika a uarereke. Imwin te anene, te aomata are e na kakabwaia te kariki e na katorobubua ao n karaoa te tataro n toa ibukin te kariki. Taari a kona ni kabutia nakoia ake a tekateka n rau ao baireana ae riai. Te tia tararua ae kariaiakaki are e mena ni bootakin te toa e riai moa n anaa te toa. Ngkana a bane n roko ni kabane n te tai anne a na reke aia tai ni kana te kariki, naake a kabuta te toa a riai ni kaokii tena n tuure nakon te taibora n toa. Naake a kakabwaia te toa ana manga rabuna te turee ngkana e atia ni kabutaki te kariki.

Naake a mena n te taibora n toa a riai ni kanakoa te rabuna mai iaon te naan turee n ran. Te aomata are e kakabwaia te ran e riai n katorobubua ao n atonga te tataro n toa ibukin te ran.

Ngkanne a na kabuta te ran taari nakoia ake a roko. A riai ni manga kaokaki turee nakon te taibora ao ni manga rabunaki. Taari ake a kakabwaia ao ni kabuta te toa a kona ni manga okira aia kaintekateka ibuakoia kaain te taromauri.

Te toa bon ibukia kaain te Ekaretia, ni ikotaki ma natia. Te aomata are e kaira te bootaki e na aki katanoata bwa e na ti kabuta te toa nakoia tii kaain te ekaretia; akea te bai teuana ae na karaoaki are e na totokoia aika tuai ni kaaina te ekaretia ni kana te toa.

Tataron te toa a riai ni itiaki taekinaia, n eti raoi, ao ni karineaki. Ngkana iai buren ana taeka te aomata are e kakabwaia te toa ao e aki bon kaetia ironua, te bitiobi ke te beretitenti n te mwaanga e na tuangnga bwa e na kaoka te tataro ao ni kaetia raoi.

Aio te tataro ibukin te kariki:

“O te Atua, te Tama ae Akea Tokina, ti butiko n aran Natim, Iesu Kristo, bwa ko na kakabwaia ma ni katabua te kariki aei nako nanon tamneia ake a na bane ni kanna; bwa a na kanna ni kauringa iai rabwatan Natim, ma ni kakoaua nakoim, O te Atua, te Tama ae Akea Tokina, bwa a boni kukurei ni katoka iaioa aran Natim, ma n aki toki n ururingnga, ma ni kaawakin ana tua nako ake e a tia n anganilia; bwa e aonga ni memena Tamneina irouia n taai nako. Amen” (tara Te Kaati Ibukin te Tataro n te Toa 33133).

Aio te tataro ibukin te ran:

“O te Atua, te Tama ae Akea Tokina, ti butiko, n aran Natim Iesu Kristo, bwa ko na kakabwaia ma ni katabua te ran aio nako nanon tamneia ake a na nimma, bwa a na karaoia ni kauringa raraan Natim are e waanako ibukiia, bwa aonga ni kakoaua nakoim te Atua te Tama ae Akea Tokina, bwa aki toki n ururingnga, bwa e aonga ni memena Tamneina irouia. Amen” (tara Te Kaati Ibukin te Tataro n te Toa 33133).

E riai ni kaitiakaki te toa mai iaon te taibora imwiin te tai are e tia naba iai te taromauri n toa. Nikiran te kariki a kona ni kanaki.

E riai ni iai te kariaia mai iroun te tia tararua ae iai irouna te kariaia ibukin kakabwaian ao kabutan te toa.

Te Bwaa ae Katabuaki

Temanna te mwaane (ke ae e mwaiti) ae iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka are e kona ni katabua te bwaan te oriwa ae itiaki ibukin kamanenakina ibukin kabiran te aoraki ke aika rawawata. Are e katabua te bwaa:

1. E na taua nnen te bwaa are kanoana bwaan te oriwa.
2. Taetae ma Tamara are i Karawa.
3. Kaotia bwa teuare e karaoa te mwakuri bon iai irouna te mwaaka ae te Nakoanibonga ae te Merekitereka.
4. Katabuan te bwaa (tiaki nnen te bwaa) ao ni kaokoroaki ibukin kata buan te aoraki ao uake a rawawata.
5. Kainiin n aran Iesu Kristo.

Kakabwaian te Aoraki

Ti mwaane ake iai irouia te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka ae a kona ni kakabwaia te aoraki ke ae rawawata. A taneiai, uoman ke ae raka riki ni uaia ni kakabwaia, ma e kona ni karaoia temanna n ti ngaia. Ngkana e aki tauraoi te bwaa, te mwaane are iai irouna te Nakoa-nibonga n te Merekitereka e kona n anga te kakabwaia man te mwaaka n te nakoanibonga.

Te karo are iai irouna te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka e riai ni kakabwaia kaain ana utu aika aoraki. E kona ni bubutia temanna te mwaane ae iai irouna te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka bwa e na buokia.

Uoua iteran kakabwaian te aoraki:
(1) kabiribiri n te bwaa ao (2) kabaean te kabiribiri.

Kabiribiri n te Bwaa

Temanna te mwaane ae iai irouna te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka e na kabira te aomata ae aoraki. Ni karaaoan aei, teuiae i na:

1. Katimwa te bwaa ae e a tia ni kata-buaki iaon atuun te aomata.
2. Katokaa bwaina ni kabeebetea iaon atun te aomata ao ni wetea te aomata n arana ae banin.
3. Kaotia bwa te aomata are kabiribiri e karaoia man te mwaaka ae te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka.
4. Kaotia bwa e kabiribiri n te bwa ae e a tia ni katabuaki ibukin te kabiribiri ao te kakabwaia ibukin te aoraki ao ae rawawata.
5. Kainaki n aran Iesu Kristo.

Kabaean te Kabiribiri

E tataneiai te aba n aei, uoman ke ni mwaiti mwaane aika iai irouia te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka ake ana katokai baia iaon atuun te aomata ae aoraki. Temanna mai ibuakoia mwaane ae e na karaoa te mwakuri ni kabiribiri. Ni karaaoan aei, e na:

1. Wetea te aomata n arana ke neiei n arana ae banin.
2. Kaotia bwa e karaoa te kabaebae ni kabiribiri n te mwaaka ae te Nakoa-nibonga ae te Merekitereka.
3. Anga te kakabwaia man ana kairiiri te tamnei.
4. Kainna n aran Iesu Kristo.

Ana Kakabwaia te Karo ao Kakabwaia Riki Tabeua ibukin te Karaunano ao Reirei

Ana kakabwaia te tama ao kakabwaia riki tabeua n te nakoanibonga bon bwaai aika a kainnanoaki ibukin te reirei ao karaunano n ana kairiiri te tamnei.

Te karo are iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka e kona n anga te kakabwaia ni karo nakoia natina. Kakabwaia aikai a bon karaoaki riki ibukin buokaia naati ngkana a kitana mweengaia, ni karaoan aia mwakuri ni mitinare, ke ni moan reken aia mwakuri, ngkana a iein, nakoia nakon te tanga ni buaka, ke ngkana a kaitara ma oin aia kangaanga aika a tuai ni kaitibo ma ngaia. Kakabwaia aikai a kona n reke bwa kakorakoraia n aia utu. Utu a kona ni kaawakin rongorongon aia kakabwaia, ma aki kona ni kaawakinaki ibuakon rongorongon te Ekaretia. A kaungaaki naati bwa a riai ni ukoukora ana kakabwaia te karo n taini kainnanoana.

Mwaane aika kororaoi ao ni iai irouia te Nakoanibonga ae te Merekitereka a kona naba n anga aia kakabwaia ni karaunano ao n reirei nakoia buuia, aia utu ni kaan, ao ake a bon bubuti buokaia.

N anga te kakabwaia ni karo ke kakabwaia tabeua ibukin te karaunano ke reirei, te mwaane are iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka, ngkana ti ngaia ke iai raora ke mwaane aika mwaiti man kororaoi ao ni iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka, ni katokaai bwaina ni kabebetei iaon atun te aomata are e butimwaea te kakabwaia. Akea riain kainanoan te bwaa n te kakabwaia aei. Temanna are e anga te kakabwaia:

1. Wetea aran te aomata bwa neiei ke teuae ni baninin arana.
2. Ni kaotia bwa e anga te kakabwaia man te mwaaka n te Nakoanibonga ae te Merekitereka.
3. Anga te kakabwaia man ana kairiiri te tamnei.
4. Kainiin n aran Iesu Kristo.

Katabuan Ruanimate

Te aomata are e katabua te ruanimate e riai ni iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka ao n riai ni iai irouna te kariaiakaki *mai iroun ae iai irouna te nakoanibonga are e kaira te bootaki n taromauri*.

Ni katabuan te ruanimate, e na:

1. Taetae maTamara are i Karawa.

2. Taekinna bwa e katabua te ruani-mate ni mwaakan te Nakoanibonga ae te Merekitereka.
3. Katabua te tabo are e rineaki bwa te tabo n tauni mate ibukin rabwatan te mate.
4. Ngkana e riai, tataro bwa e na tabu ao ni kamanoaki te tabo anne ni karokoa te Mangauti
5. Butia te Uea ibukin kamweraaoan te utu ao taekin bwaai ake e kairiko te tamnei bwa kona taekin.
6. Kainiin n aran Iesu Kristo.
Ngkana a kukurei te utu, te aomata (riki te mwaane are iai irouna te Nakoanibonga ae te Merekitereka) e na anga te tataro i etan te ruanimate nakon ae e na karaoa te tataro ni katabu.

Karekean Bwaai n Reirei n te Ekaretia ao Kakaean Rongorongo iaon Rongorongon te Utu

Taan kairiiri n te aba ao kaain te ekaretia riki tabeman a kona ni karekei bwaai n reirei man te Ekaretia, ni iko-taki ma booki aika tabu, kooti ibukin te kamatebwai, ana maekatiin te Ekaretia, kaamenti, kunnikai n te tem-bora, man ana tabo n tibwatibwa bwai te Ekaretia ke n taabo ni ibuobuoki, man te Tabo n Tibwatibwa Bwai I Salt Lake, ke rinanoia taan mwakuri n ana Intanete tiaite te Ekaretia, are e mena n te www.lds.org.

Rongorongo iaon mwakurian rongorongon te utu e kona n reke i aon te Intanete tiaite n rongorongon te utu n te Ekaretia, ao e mena n te www.familysearch.org.

ANA EKARETIA
IESU KRISTO
IBUKIIA AIKA ITIAKI
NI BOONG AIKA KAITIRA

